

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
SEDIUL CIOCANA

mun. Chișinău, str. Mihail Sadoveanu, nr. 24/1,
Republica Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

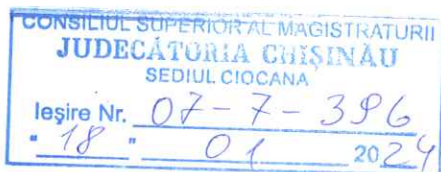
*Sediul specializat în examinarea cauzelor cu privire la activitatea
judecătorească de instrucție și în materie contravențională*

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
CIOCANA COURT OFFICE

Chisinau city, Mihail Sadoveanu street, nr. 24/1,
Republic of Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

*The Court Office specialized in the examination of the cases concerning
the activity of the investigative judge and in contraventional matters*

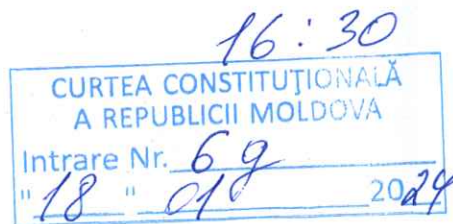
mun. Chișinău
str. Alexandru Lăpușneanu 28
Curtea Constituțională

Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), Vă expediază cererea de sesizare a Curții Constituționale depusă de avocatul Croitor Alexei. Se remite în adresa Curții Constituționale Încheierea nr. 21ji-2585/23, Cererea de sesizare, Copia plângerii, pentru examinarea conform competenței.

Anexă:

- Încheierea nr. 21ji-2585/23 – 2 file.
- Cererea de sesizare - 11 file.
- Copia plângerii – 3 file.

Damaschin Constantin,
Vicepreședintele interimar Judecătoriei Chișinău

Executor: Dobrojan Olesca
Tel. 078858522

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate**A.1. Persoană fizică****1. Nume Pridorojni****2. Prenume Victor****A.2. Reprezentantul/Avocat****1. Nume Croitor****2. Prenume Alexei****A.3. Instanța de judecată****1. Denumirea instanței de judecată/sediu Judecătoria Chișinău sediul Ciocana****2. Judecător/complet de judecată Corcea Nicolae, dosar nr. 21r-381/23****4. Adresa instanței de judecată mun.Chișinău, str. M.Sadoveanu, 24/1****5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată (022) 42-53-22, jci@justice.md**

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul prezentei sesizări constituie solicitarea exercitării controlului constituțional a unor prevederi din art. 385 alin. (5) și art. 473⁴ (4) Cod de Procedură Penală RM, în redacția după modificările aduse prin legea nr. 245 din 31.07.2023 în Codul de Procedură Penală al RM, publicată în Monitorul Oficial și intrată în vigoare la 22.08.23, LP245 din 31.07.23, MO325-327/22.08.23 art.579; în vigoare din 22.08.23.

Consider că prin normele materiale indicate supra, legiutorul nu a luat în considerare deciziile anterioare ale Curții Constituționale și anume Decizia nr. 105 din 01.07.2021 de inadmisibilitate a sesizării nr. 68g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolele 385 alin. (5) și 473⁴ alin. (4) și (6) din Codul de procedură penală (reducerea pedepsei pentru detenție în condiții precare) (Sesizarea nr. 68g/2021).

În Decizia nr. 105 din 01.07.2021 Curtea Constituțională s-a expus cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a mecanismului de compensare în mod diferit pentru diferite categorii de deținuți, bazându-se pe principiul separării condițiilor de detenție prevăzute de Codul de Executare și Statutul executării pedepselor de către deținuți pentru diferite categorii de deținuți.

La adoptarea modificărilor nu s-a ținut cont de decizia Curții Europene a Drepturilor Omului nr. 31975/15 din 12.02.2019 în cauza Draniceru împotriva Moldovei.

III. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI EXAMINATE DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

Pe rolul Judecătoriei mun. Chișinău, sediul Ciocana, se află spre examinare cauza nr. 21r-381/2023, plângerea înaintată în baza art. 385 alin. (5) și art. 473⁴ (4) din Codul de procedură penală a Penitenciarului nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr. 15 Cricova, acțiunea depusă de prevenitul Pridorojnii Victor către Administrația Națională a Penitenciarelor

La 01 decembrie 2020, 16 februarie 2020 și 16 februarie 2021, în adresa instanței de judecată au parvenit spre examinarea plângerile avocatului Alexei Croitoru în interesele condamnatului Pridorojnii Victor și ale lui V. Pridorojnii, împotriva administrației instituției penitenciare prin care invocă faptul că, pe parcursul detenției lui V. Pridorojnii în instituțiile penitenciare, a fost deținut în condiții care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, înaintată în condițiile art. 4732 CPP.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) nr.21ji-3074/2020 din 30 decembrie 2022, s-a dispus: 1) Admite parțial plângerile avocatului Alexei Croitor și a lui Pridorojnii Victor împotriva administrației instituției penitenciare prin care invocă condiții de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. 2) Constată faptul că, condamnatul Pridorojnii Victor a fost deținut în calitate de condamnat, în penitenciarul nr. 13 al ANP, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în perioadele 10.06.2016-30.12.2021. 3) În condițiile art. 4734 alin. (4) Cod de procedură penală, pedeapsa închisorii stabilită lui Pridorojnii Victor, prin decizia din 17.12.2021 a Curții de Apel Chișinău, se reduce cu 202 zile. 4) Acordă condamnatului Pridorojnii Victor cu titlu de compensare, suma de 450 lei – cîte o unitate convențională pentru fiecare din cele 9 zile de detenție în calitate de condamnat în mun. Chișinău Spoială Alexandru Dulghieru Dorin și Robu Oxana Tacu Mihail Croitor Alexei Pridorojnii Victor Crasnoiarova Natalia condiții contrare art. 3 CEDO. 5) Respinge ca fiind neîntemeiate plângerile lui Alexei Croitor, Pridorojnii Victor împotriva condițiilor de detenție ale acestuia în penitenciarul

nr. 15 al ANP în perioada 30.12.2021-11.07.2022 (data prezentării raportului de către administrația penitenciarului nr. 15 Cricova).

Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, Penitenciarul nr. 15-Cricova a înaintat cerere de recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a încheierii Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) nr. 21ji-3074/2020 din 30 decembrie 2022, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care plângerea să fie respinsă.

În motivarea cererii de recurs se invocă că, la examinarea pretențiilor invocate de Pidorojnîi Victor, instanța superficial a apreciat probele prezentate de reprezentatul instituției privind condițiile de detenție din instituțiile penitenciare în care a fost deținut Pidorojnîi Victor. A indicat că, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile, de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit” conformitate cu prevederile art. 4732 din Codul de procedură penală.

Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, avocatul Croitor Alexei în interesele condamnatului Pidorojnîi Victor a înaintat cerere de recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea parțială a încheierii Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) nr. 21ji-3074/2020 din 30 decembrie 2022, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care plângerea să fie admisă.

În motivarea cererii de recurs se invocă că, instanța de fond nu a ținut cont de faptul că în perioada 04.07.2014-17.12.2021, Pidorojnîi Victor a avut calitate de inculpat și s-a aflat în arestare preventivă în Penitenciarul nr. 13 Chișinău.

Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, condamnatul Pidorojnîi Victor a înaintat cerere de recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) nr. 21ji-3074/2020 din 30 decembrie 2022, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care plângerea să fie admisă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău, s-a admis recursul Penitenciarului nr. 15-Cricova, recursul avocatului Croitor Alexei în interesele condamnatului Pidorojnîi Victor și recursul condamnatului Pidorojnîi Victor, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) nr. 21ji-3074/2020 din 30 decembrie 2022, casează integral această încheiere și dispune trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Cauza a fost repartizată judecătorului de la Judecătoria Chișinău sediul Ciocana Nicolae Corcea. În timpul examinării cazului de către instanța judiciară, au avut loc modificări în Codul de Procedură Penală al RM, și anume: la 31.07.2023, Parlamentul RM a adoptat o lege ordinară nr. 245 privind modificările în Codul de Procedură Penală al RM, în special articolele 385(5) și 473/4(4) referitoare la numărul de zile compensate pentru detenția în condiții inumane. Acest proiect de lege a fost adoptat în două lecturi, dar, în ciuda faptului că anterior a fost trimisă o notificare către comisia juridică despre neconformitatea acestor modificări cu punctele 34-45 ale deciziei Curții Constituționale nr. 105 din 01.07.2021 privind cererea nr. 68g/2021. Acesta a intrat în vigoare legală. Anterior, Curtea Constituțională s-a pronunțat în legătură cu diferențele semnificative între cele două statute, precum și condițiile de detenție în statutul de condamnat și statutul de arestat, ceea ce este rezonabil în zilele diferite compensate pentru persoanele deținute în condiții inumane.

Reclamantul a depus cele 3 cereri privind constatarea condițiilor de detenție, înainte de intrarea în vigoare a modificărilor aduse de Legea nr. 245 din 31.07.2023 și, conform alineatului (4) și (6) al articolului 473/4 și 385(5).

Astfel petiționarul a solicitat instanței judiciare să reducă termenul de detenție sub arest din 04.07.2014 până la 17.12.2021 (2723 de zile) în Penitenciarul nr.13 Chișinău în condiții inumane și degradante, cu 5446 de zile, conform sintagmei articolului 385(5) compensația reprezintă 2 zile din termen pentru fiecare zi petrecută sub arest în condiții inumane.

În redacția Codului de procedură penală al RM după adoptarea Legii nr. 245 din 31.07.2023, sintagma sună diferit și calculul se face din condiții de la 1 la 2 zile pentru fiecare 10 zile petrecute în condiții contrare articolului 3 al Convenției Europene, care, dacă se recalculează, poate reprezenta de la 272 la 545 de zile.

Având în vedere prevederile privind retroactivitatea legislației penale, persoanei nu i se poate aplica prevederea noii legi, în timp ce a apelat la versiunea veche a legii pentru ca situația sa să nu se înrăutățească, în momentul în care este vorba de compensație pentru daunele aplicate prin tortură. Mai mult decât atât, compensația este timpul pe care reclamantul îl va petrece în continuare în condiții inumane de detenție. Diferența dintre 5446 de zile și 272 de zile compensatorii este de 20 de ori. Ceea ce este foarte semnificativ pentru orice persoană, mai ales pentru cineva a cărui pedeapsă se măsoară în zeci de ani.

Invocăm că petiționarului urmează să fie aplicată legislația în vigoare la momentul depunerii cererii în instanța judiciară și compensația trebuie să fie perioada indicată de lege la momentul depunerii cererii în instanță

IV. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII:

Temei de a se adresa la Curtea Constituțională este că, anterior, în Decizia nr. 105 din 01.07.2021, Curtea Constituțională, examinând problema unei posibile discriminări în condițiile de detenție între condamnați și persoanele arestate preventiv, a constatat absența discriminării deschise sau ascunse, deoarece condițiile de detenție diferă semnificativ între cele două grupuri de deținuți, astfel compensația pentru detenția inumană în condiții de tortură trebuie să fie diferită și justificabil de distinctă. Astfel, pentru detenția într-un izolator de arest preventiv era prevăzută compensația de 2 zile din termen pentru fiecare zi petrecută în astfel de condiții. Și de la una la trei zile din termen pentru fiecare 10 zile petrecute în alte instituții penitenciare sub statutul de condamnat, care nu sunt izolatoare de arest preventiv.

Articolul 7 din Codul de procedură penală al RM (legalitatea procedurii penale) alineatele (5), (6), (8) indică în mod clar imposibilitatea aplicării noilor puncte ale legislației, deoarece acestea contravin și diferă de decizia Curții Constituționale și interpretarea Constituției și recunoașterea ca neconstituțională a anumitor prevederi ale legilor obligatorii pentru organele de urmărire penală și instanțele judiciare. În plus, articolul 7 din Codul de procedură penală al RM indică la hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului, care sunt obligatorii pentru.

Conform art.3 din Codul de procedură penală al RM, (1) În cursul procesului penal se aplică legea în vigoare la momentul urmăririi penale sau examinării cauzei în instanța judiciară. (2) Legea procedurală penală poate avea efect retroactiv, adică prevederile sale în perioada de tranziție la noul cod de procedură penală pot fi aplicate actelor procedurale reglementate de noua lege. Forța retroactivă a legii este stabilită de noua lege. Asta înseamnă că, în cazul reclamantului, trebuie să se aplice legislația care era actuală la momentul depunerii cererii în instanța judiciară, dar numai dacă însuși reclamantul dorește acest lucru și legea acționează mai favorabil în privința acestuia.

Conform art.7 din Codul de procedură penală al RM, dacă în cursul judecății instanța stabilește că norma națională aplicabilă contravine prevederilor tratatelor internaționale privind drepturile fundamentale și libertățile omului, dintre care una este Republica Moldova, aceasta aplică

prevederile tratatului internațional, motivându-și decizia și informând despre aceasta organul care a emis actul național respectiv și Camera Superioară a Curții. De asemenea, în conformitate cu alineatele 6) și 8) ale articolului 7 din Codul de Procedură Penală al RM, (6) Deciziile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției și recunoașterea ca neconstituționale a anumitor prevederi ale legilor sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele judiciare și persoanele implicate în procesul penal. (8) Deciziile finale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală, procurori și instanțele judiciare.

Conform art.385 alin.(5) din Codul de procedură penală al RM În cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de articolul 3 al Convenției pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează astfel: două zile de privare de libertate pentru o zi de arest preventiv.

Conform art. 473/4 din Codul de procedură penală al RM, (4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute de partea (3) a articolului 4732, instanța judiciară dispune reducerea pedepsei condamnatului calculată de la una la trei zile de reducere în total pentru fiecare 10 zile de detenție în condiții necorespunzătoare. (5) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute de partea (3) a articolului 4732, instanța judiciară dispune reducerea pedepsei conform părții (4) a acestui articol, iar pentru partea neexecutată – acordarea în calitate de compensație a unei sume de bani pentru condamnat nu mai mult de două unități convenționale pentru fiecare zi petrecută în condiții necorespunzătoare de detenție, precum și cheltuieli și costuri asociate. (6) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute de partea (3) a articolului 4732, persoanelor aflate în arest preventiv li se compensează daunele conform părților (5) și (6) ale articolului 385 sau, după caz, pot formula o acțiune civilă.

Conform art.385 alin.(5), 473/4 din Codul de procedură penală al RM în redacția Legii nr. 245 din 31.07.2023 a fost modificat mecanismul compensatoriu.

Astfel, conform art.385 alin.(5) din Codul de procedură penală al RM, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de articolul 3 al Convenției pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează astfel: de la una la două zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție în condiții necorespunzătoare în total. Prevederile părților (2)–(25) și (5) ale articolului 4732, partea (3) a articolului 4733 și părțile (1)–(51) ale articolului 4734 se aplică în mod corespunzător atunci când se examinează plângerea privind condițiile de detenție a unei persoane aflate în arest preventiv sau a apărătorului său.

Conform art.473/4 alin.(4) din Codul de procedură penală al RM, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute de partea (3) a articolului 4732, instanța judiciară dispune reducerea pedepsei condamnatului calculată de la una la două zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție în condiții necorespunzătoare în total. Instanța judiciară poate rotunji în favoarea condamnatului termenul pedepsei recunoscut ca executat în condiții contrare prevederilor articolului 3 al Convenției pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel încât să deducă integral acest termen din termenul neexecutat. (10) Pedepsa redusă conform părții (4) constituie pedeapsa efectiv executată.

Articolul 395 alin. (1) pct. 4) din Codul de procedură penală al RM prevede că în partea rezolutivă a hotărârii de condamnare trebuie să se conțină decizia privind deducerea timpului petrecut în arest, conform articolului 88 din Codul Penal al RM, care prevede deducerea timpului petrecut în arest în termenul principal în proporție de 1 la 1, iar în partea 5) Decizia privind măsura preventivă în raport cu inculpatul până la recunoașterea hotărârii ca definitivă.

Astfel, art. 172 din Codul de executare reglementează momentul și persoana căreia i se aplică regimul corespunzător de detenție.

Pct. 5) al art. 172 din Codul de executare: Decizia privind aplicarea măsurii preventive este trimisă de instituția sau organul care a emis-o instituției sau organului competent să asigure executarea măsurii preventive în modul stabilit de secțiunea VI a prezentului cod. Pct. (6) Regimul de executare a pedepsei pentru fiecare persoană condamnată la pedeapsa privativă de libertate, detenție pe viață, se stabilește în conformitate cu prevederile prezentului cod. Pct. 9) al articolului 175 din Codul de Executare reglementează executarea măsurii preventive sub formă de arest de către Izolatoarele de Urmărire Penală ale Administrației Penitenciare Naționale.

În art. 305 din Codul de executare se indică cine este deținut în locurile de detenție preventivă a) persoanele condamnate la privare de libertate și detenție pe viață, în cazul cărora decizia nu a devenit definitivă.

Statutul juridic al persoanelor aflate în arest preventiv este stipulat și explicat de articolul 306 din Codul de executare al RM.

În continuare, Regulamentul de executare a pedepselor de către deținuți, în aceeași măsură ca și Codul de Procedură Penală al RM, stabilește statutul juridic al persoanei condamnate și al persoanei aflate sub arest. condamnat – persoana în cazul căreia decizia instanței judiciare a devenit definitivă, prin care persoana a fost condamnată la o pedeapsă penală sub formă de privare de libertate; arestat preventiv – persoana în cazul căreia a fost aplicată, pe baza Codului de Procedură Penală, o măsură de prevenire sub formă de arest preventiv.

Punctul c) al articolului 7 din Regulamentul de executare a pedepselor stabilește circumstanțele pentru plasarea persoanelor sub arest, inclusiv: decizia instanței judiciare privind condamnarea la pedeapsa privativă de libertate, care prevede menținerea persoanei sub arest preventiv până la intrarea în vigoare a acesteia.

Conform Deciziei nr. 31975/15 a Curții Europene a Drepturilor Omului din 12.02.2019, Drăniceru împotriva Moldovei.36. Cu referire la preveniți, Curtea observă că aceștia trebuie să fie despăgubiți de către instanța care stabilește eventuala pedeapsă privativă de libertate, potrivit următoarei formule: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv în condiții precare. În cazul în care nu poate fi aplicată reducerea pedepsei, prevenitul poate iniția o acțiune civilă pentru a obține o despăgubire. 37. De asemenea, Curtea relevă că acordarea unei despăgubiri pentru condițiile precare de detenție nu este legată de existența unei conduite ilicite din partea persoanelor responsabile sau a unor autorități specifice. 38. Cu referire la primul tip de reparație, și anume reducerea pedepsei, Curtea a avut deja ocazia să constate că o reducere a pedepsei egală cu o zi pentru fiecare perioadă de zece zile de detenție incompatibilă cu Convenția a constituit o redresare adecvată în cazul condițiilor materiale precare de detenție și că, în plus, această formă de redresare a constituit un avantaj incontestabil de a contribui la rezolvarea problemei suprapopulării prin accelerarea eliberării din închisoare a persoanelor deținute (Stella și alții v. Italia (dec.), nr. 49169/09 și altele, § 60, 16 septembrie 2014). În măsura în care reducerea pedepsei prevăzute de noile prevederi moldovenești este mai favorabilă deținuților decât cea prevăzută de legislația italiană, Curtea nu ar putea ajunge în speță la o concluzie diferită decât cea operată în Stella și alții. 39. Cu referire la compensația pecuniară, prevăzută de către dreptul intern persoanelor care, din diferite motive, nu pot beneficia de o reducere a pedepsei, Curtea reiterează că atunci când un Stat a realizat un pas semnificativ, introducând un remediu compensatoriu pentru repararea unei violări a Convenției, ea urmează să îi acorde o mai mare marjă de apreciere pentru ca acesta să poată organiza acest remediu intern într-o manieră coerentă cu propriul său sistem juridic și cu tradițiile sale, în conformitate cu nivelul de viață în statul respectiv. Astfel, Curtea poate accepta faptul că un Stat, care a instituit diferite remedii și ale cărui decizii conform tradiției juridice și nivelului de

viață din stat sunt rapide, motivate și executate cu celeritate, acordă sume care, deși inferioare celor fixate de Curte, nu sunt nerezonabile (*Cocchiarella v. Italia* [MC], nr. 64886/01, §§ 80 și 97, CEDO 2006-V, *Stella și alții*, decizie precitată, § 61, și *Domján*, decizie precitată, § 27).

41. În lumina celor redate supra, Curtea consideră că noul remediu instituit în Republica Moldova prezintă, în principiu, perspective de redresare adecvată a încălcărilor Convenției provocate de către condițiile precare de detenție. Cu toate acestea, Curtea subliniază că această concluzie nu va prejudicia în niciun mod o eventuală reexaminare a chestiunii eficienței remediei respective în lumina deciziilor pronunțate de către instanțele naționale și a executării efective a acestora. Ea păstrează competența sa de ultim control pentru orice plângere formulată de către reclamantii care, potrivit principiului subsidiarității, au epuizat căile interne de recurs disponibile (*Stella și alții*, decizie precitată, § 63, și *Domján*, decizie precitată, § 38).

43. Curtea a menționat supra că noul remediu introdus în ordinea juridică internă prin intermediul Legilor nr. 163 și 272 erau în principiu conforme cu criteriile enunțate în hotărârea *Shishanov*, precitată, și că el ar putea a priori fi considerat efectiv pentru contestarea condițiilor proaste de detenție în Republica Moldova (paragrafele 26-41 supra). Ea observă că acest remediu este disponibil persoanelor condamnate sau plasate în arest preventiv, precum și persoanelor eliberate din detenție, cu condiția respectării termenelor prevăzute de către noile prevederi interne și cu referire la caracterul compensator al remediei. În plus, persoanele ale căror cereri cu privire la condițiile de detenție sunt pendinte în fața Curții pot face uz de remediu prevăzut de legea respectivă, în termen de patru luni începând cu 1 ianuarie 2019. 44. În consecință, Curtea consideră că este justificat să facă o excepție de la principiul epuizării căilor interne de recurs (paragraful 42 supra) și că reclamantul, precum și alți justițiabili aflați în aceeași situație, trebuie să facă uz de remediu instituit prin Legile nr. 163 și 272. 45. Cu referire la prezenta cauză, Curtea observă că, în măsura în care pretinde că a fost deținut în condiții contrare Articolului 3 din Convenție, reclamantul trebuie să se prevaleze de noul remediu respectiv în vederea obținerii la nivel național a recunoașterii violării și, după caz, a unei despăgubiri adecvate. În același timp, ea precizează că, dacă reclamantul nu obține câștig de cauză la nivel național, el va avea posibilitatea să depună o nouă cerere la Curte în termen de șase luni după epuizarea acestei noi căi de recurs.

Conform alineatelor 35-45 Decizia nr. 105 din 01.07.2021 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolele 385 alin. (5) și 4734 alin. (4) și (6) din Codul de procedură penală (reducerea pedepsei pentru detenție în condiții precare)

35. Curtea observă că prevederile contestate au fost adoptate de către Parlamentul Republicii Moldova (prin Legea nr. 163 din 20 iulie 2017 și prin Legea nr. 272 din 29 noiembrie 2018) ca urmare a hotărârii Curții Europene din 15 septembrie 2015, pronunțate în cazul *Shishanov v. Republica Moldova*, în care Curtea Europeană a constatat, inter alia, încălcarea articolului 3 din Convenție din cauza caracterului inefectiv al remediei existent în acel moment pentru condițiile precare de detenție. 36. Ulterior, în cazul *Draniceru v. Republica Moldova* (dec.), 12 februarie 2019, Curtea Europeană a apreciat că noul remediu instituit în Republica Moldova prezintă, în principiu, perspective de redresare adecvată a încălcărilor Convenției provocate de condițiile precare de detenție (§ 41). 37. În acest context, Curtea reține că, potrivit Codului de procedură penală, detenția în condiții precare poate fi compensată prin reducerea: i) cu două zile pentru fiecare zi de detenție preventivă (i.e. arest preventiv) în condiții precare – în cazul persoanelor aflate în detenție preventivă [articolul 385 alin. (5) în coroborare cu articolul 4734 alin. (6)]; și ii) pe baza unei scutiri de la o zi la trei pentru zece zile de detenție în condiții precare – în cazul persoanelor care își execută pedeapsa închisorii [articolul 4734 alin. (4)]. 38. Autorii sesizării critică acest algoritm de reducere a pedepsei, invocând o pretinsă discriminare. 39. Așadar, în această cauză, verificarea incidenței articolului 24 din Constituție trebuie raportată la articolul 16 din Constituție, care interzice orice discriminare. 40. Curtea reiterează că principiul nediscriminării, garantat de articolul 16 din Constituție, nu presupune uniformitate, ci presupune

un tratament egal în situații egale. Pentru situații diferite, tratamentul juridic poate fi diferit (a se vedea DCC nr. 12 din 3 februarie 2020, § 18). O condiție primordială pentru existența tratamentului diferențiat o reprezintă caracterul comparabil al situațiilor (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 39). 41. În continuare, Curtea trebuie să verifice dacă persoanele care se află sub arest preventiv și, respectiv, persoanele care execută pedeapsa închisorii sunt în situații comparabile. 42. Analizând acest aspect, Curtea reține că, spre deosebire de persoanele condamnate la pedeapsa închisorii, termenul maxim în care persoana se poate afla în arest preventiv este de 12 luni [articolul 25 alin. (4) din Constituție]. În acest interval de timp, măsura arestului preventiv poate fi înlocuită cu o altă măsură neprivativă de libertate sau, în genere, revocată. De asemenea, în urma judecării cauzei, instanța de judecată poate achita persoana care s-a aflat în arest preventiv și, respectiv, să nu se pună problema reducerii din pedeapsă, ci doar a reparării prejudiciului. 43. Totodată, Curtea notează că regimul de detenție preventivă este cu mult mai sever decât cel în care persoanele condamnate execută pedeapsa închisorii.

44. Mai mult, în cadrul detenției preventive persoana este limitată în mai multe drepturi decât la etapa executării pedepsei închisorii (e.g. dreptul la întreprinderi, dreptul la muncă, plimbări etc.). Așadar, rezultă că ingerința în cadrul detenției preventive poate fi relativ mai mare decât la etapa executării pedepsei închisorii. 45. În aceste condiții, Curtea conchide că persoanele care se află sub arest preventiv și, respectiv, persoanele care execută pedeapsa închisorii nu sunt în situații comparabile.

Astfel, conform art. 140 din Constituția RM, deciziile Curții Constituționale, legile și alte acte normative sau unele prevederi, î-și pierd valabilitatea de la momentul adoptării deciziei corespunzătoare de către Curtea Constituțională. Decizia Curții Constituționale este definitivă și nu poate fi supusă apelului. Se pot exprima îndoieli cu privire la constituționalitatea modificărilor adoptate prin Legea nr. 245 din 31.07.2023 cu privire la modificarea mecanismului compensator.

Conform practicii judiciare constante a Camerei Superioare a Curții, o persoană aflată în faza de judecată a cazului este considerată a avea statutul de inculpat până când sunt epuizate toate căile de apel ordinare. Camera Superioară a Curții a stabilit acest lucru, referindu-se la articolul 7 alin. (8) din Codul de procedură penală, conform căruia deciziile finale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt obligatorii pentru executare de către procuraturi și instanțele judiciare.

Mai mult, în Hotărârea Curții Constituționale nr. 10 din 16.04.2010, s-a stabilit că în Republica Moldova dreptul intern și dreptul internațional constituie un întreg unitar. Prin urmare, în categoria actelor normative intră și normele internaționale ale căror parte este Republica Moldova. Având în vedere că prin interpretarea prevederilor Convenției Europene, practica judiciară a CEDO face parte din lege. De aici, schimbarea practicii judiciare a CEDO este echivalentă cu modificarea actelor normative interne. În consecință, trebuie remarcat faptul că Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în afirmațiile prezentate în deciziile sale, a declarat direct că o persoană nu poate fi considerată că are statutul procesual de condamnat până când nu epuizează toate mijloacele obișnuite de protecție juridică și decizia în privința sa devine irevocabilă în sensul art. 4 al Protocolului 7 la Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea în acest sens cazul Nikitin împotriva Rusiei, decizia din 20 iulie 2004, paragrafele 35-37)

Sînt relevante prevederile hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția.

Astfel Curtea Constituțională a hotărât: în sensul art. 135 alin.(1) lit. a) și g) coroborat cu art. 20, 115, 116 din Constituție; în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea Legilor, Hotărârilor a Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său,

instanța este obligată să sesizeze Curtea Constituțională; Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de instanța - de judecată din oficiu; Sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii sau complete de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza; - cu a Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității Constituția normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții: 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția; 2) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate, Până la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea hotărârii, sesizării privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/ complete de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel, judecătoriilor pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

V. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ.

Articolul 16 alin. (2) Toți Egalitatea cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20 alin. (1) Accesul liber la justiție Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Articolul 22 garantează principiul neretroactivității legii penale. De asemenea, potrivit jurisprudenței Curții, articolul 22 din Constituție garantează împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (nullum crimen, nulla poena sine lege) (a se vedea HCC nr. 25 din 12 august 2021, § 39).

Articolul 23 alin. (1)-(2) Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică. (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26 alin. (1)-(2) Dreptul la apărare (1) Dreptul la apărare este garantat. (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Articolul 53 alin. (1) Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

Articolul 54 Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare (2) în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea

drepturilor proclamate în articolele 20-24.(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 140 din Constituția RM. Deciziile Curții Constituționale Legile și alte acte normative sau părțile acestora își pierd valabilitatea de la momentul adoptării deciziei corespunzătoare de către Curtea Constituțională. Decizia Curții Constituționale este definitivă și nu poate fi supusă apelului.

VI. EXPUNEREA CERINTELOR AUTORULUI SESIZĂRII

Autorul sesizării consideră că sunt întrunite condițiile, menținute în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) lit. g) Prin din Constituția Republicii Moldova. prezenta sesizare se solicită verificarea corespunderii constituționalității dispozițiilor art. 385(5); 4734(4);(5) (prin Legea 245 din 31.07.2023) cu prevederile art. 16, 20, 22, 23, 26, 53, 54 și 140 din Constituție. Un prim aspect care urmează a fi verificat de Înalta Curte se referă la analiza coliziunii dispozițiilor art. 140 din Constituția RM, prin care modificările aduse de legea nr. 245 din 31.07.2023 în Codul de Procedură Penală al RM corespund părții rezolutive a deciziei nr. 105 a Curții Constituționale din 01.07.2021, în plus, Curtea Constituțională ar putea verifica modificările aduse articolelor 385(5) și 4734(5);(6) (în legea 245) prin prisma deciziei Curții Europene a Drepturilor Omului din 12.02.2019, Draniceru împotriva Moldovei, în care Curtea Europeană a statuat că mecanismul compensatoriu adoptat anterior prin legile 272 și 163 este conform normelor Convenției Europene și suficient ca compensație pentru restabilirea drepturilor celor afectați de condițiile inumane și degradante de detenție.

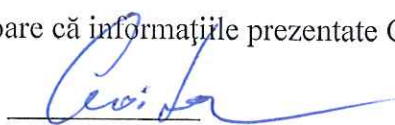
În ceea ce privește articolul 20 din Constituție, reclamantul consideră că, după ce Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în legătură cu suficiența și apariția la timp a Mecanismului Compensatoriu, precum și în legătură cu perioada corespunzătoare compensată pentru persoanele afectate (pentru cei aflați în arest preventiv este de 2 zile din termen pentru fiecare zi petrecută în detenție preventivă), modificările în numărul de zile compensate, care sunt de 20 de ori mai puține decât a aprobat Curtea Europeană, pot fi insuficiente și nejustificate din punct de vedere al condițiilor de detenție practicate în prezent în Centrele de Rețineră și Arest Preventiv din RM.

Articolul 22 din Constituția RM poate fi încălcat prin absența în legea nr. 245 din 31.07.2023 a sintagmei care se referă la toate persoanele care și-au depus cererile pentru aplicarea mecanismului compensatoriu înainte de intrarea în vigoare a legii, în conformitate cu vechile norme ale mecanismului compensatoriu ale legilor 163 și legii 272 și cu problema acceptabilității și retroactivității noii legi în timp. prin prisma ale art. 16 și 54 art. 54 alin. din Constituția Republicii Moldova, or, la adoptarea normei în cauză legiuitorul nu a ținut cont de eventuală limitare prevăzută de art. 16 alin. (2) Egalitate în coroborare cu (4) Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți din Constituția RM, prin care toți condamnații sînt egali în fața legii și administrației penitenciarului și nici o lege nu poate îngreuna accesul la aplicare măsurilor de stimulare, iar restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății. același timp.

VII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții Constituționale sunt veridice.

Av. Alexei Croitor

Data 19.12.2023

ÎNCHEIERE

16 ianuarie 2024

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău(sediul Ciocana)

În componența:

Președintelui ședinței, judecătorul Corcea Nicolae, desemnat cu atribuții de judecător de instrucție;

grefierului Dobrojan Olesea;

Examinând în ședința închisă plângerea depusă de către avocatul Croitor Alexei în interesele lui Pridorojnii Victor împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

A C O N S T A T A T :

Pe rol, la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, se află spre examinare plângerea depusă de către avocatul Croitor Alexei în interesele lui Pridorojnii Victor împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

După cum rezultă din materialele dosarului, avocatul Croitor Alexei în interesele lui Pridorojnii Victor a depus o cerere prin care solicită sesizarea Curții Constituționale în vederea ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.385 alin.(5) și art.473/4 alin.(4) Cod de procedură penală, în redacția după modificările aduse prin Legea nr.245 din 31 iulie 2023, publicată în Monitorul Oficial și intrată în vigoare la 22 august 2023, în raport cu prevederile art.art.16, 20, 22, 23, 26, 53, 54 și 140 din Constituția Republicii Moldova.

În ședința de judecată, avocatul Croitor Alexei susținut cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Audiind opiniile participantului la proces, studiind materialele dosarului, instanța de judecată reține următoarele.

Potrivit art. 135 alin.(l) lit.a), g) din Constituția RM, „Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție

Totodată aceleași prevederi se regăsesc și în art.4 alin.(l) lit.a), g) al Legii cu privire la Curtea Constituțională nr.317 din data de 13.12.1994 și în art. 4 alin.(l) lit. a) și g) din Codul Jurisdicției constituționale.

La fel, instanța de judecată notează că în temeiul Hotărârii Curții Constituționale din 09.02.2016, s-a statuat că în sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20,115,116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

Mai mult decât atât, prin aceeași hotărâre, Curtea Constituțională, a relevat că, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

După această proiectare a cadrului normativ de referință, în speță, instanța de judecată reține că, sunt întrunite condițiile indicate în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din data de 09 februarie 2016.

Din aceste considerente, ținând cont că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei dedusă judecătii, având în vedere că judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normei contestate, instanța urmează să admită solicitarea depusă de avocatul Croitor Alexei în interesele lui Pridorojnii Victor privind sesizarea Curții Constituționale în vederea ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.385 alin.(5) și art.473/4 alin.(4) Cod de procedură penală, în redacția după modificările aduse prin Legea nr.245 din 31 iulie 2023, publicată în Monitorul Oficial și intrată în vigoare la 22 august 2023, în raport cu prevederile art.art.16, 20, 22, 23, 26, 53, 54 și 140 din Constituția Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 7, 341-342, Cod de Procedură Penală al Republicii Moldova, instanța de judecată,

DISPUNE:

Se admite cererea avocatului Croitor Alexei în interesele lui Pridorojnii Victor privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se remite în adresa Curții Constituționale prezenta Încheiere, Sesizare adresată Curții Constituționale și copia plângerii, pentru examinare conform competenței.

Încheierea poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

Președintele ședinței,
Judecător

 Corcea Nicolae